

<https://doi.org/10.15407/socium2023.01.155>
УДК 303.62

Creative Commons Attribution 4.0 International

Демчук В.С., координатор проекту U-Report, ГО "YouthUp", вул. Шота Руставелі, 29/6, Київ, 01033, Україна, email: valiademchuk18@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1022-0843>

ДАЙДЖЕСТ ОПИТУВАНЬ U-REPORT: І КВАРТАЛ 2023 Р. (МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я, ВИКОРИСТАННЯ ПЛАСТИКУ ТА МІННА БЕЗПЕКА)

Показано результати опитувань інноваційного молодіжного проекту U-Report за лютий – березень 2023 р. щодо ментального здоров'я, використання пластику та мінної безпеки.

Ключові слова: U-Report, думка молоді, ментальне здоров'я, використання пластику, екологія, мінна безпека, війна.

Demchuk V.S., U-Report project coordinator, NGO "YouthUp", 29/6, Shota Rustaveli Str., Kyiv, 01033, Ukraine, email: valiademchuk18@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1022-0843>

DIGEST OF U-REPORT SURVEYS: 1ST QUARTER OF 2023 (MENTAL HEALTH, USE OF PLASTIC, AND MINE SAFETY)

The results of surveys of the innovative youth project U-Report for February are presented – March 2023: mental health, use of plastic, and mine safety.

Keywords: U-Report, youth opinion, mental health, use of plastic, ecology, mine safety, war.

Громадська організація "YouthUp" спільно з Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні реалізовує глобальний молодіжний проєкт U-Report ("Ю-Репорт").

Проект U-Report – інтерактивний інструмент для проведення щотижневих актуальних опитувань серед підлітків і молоді через Facebook Messenger, Telegram, Viber. Результати опитувань використовуються у діяльності урядових установ, громадських об'єднань і міжнародних організацій.

Сьогодні U-Report реалізовується у 95 країнах світу та налічує понад 28 млн учасників.

В Україні кількість U-репортерів становить більше ніж 97 000 осіб і постійно зростає. За 6 років існування проєкту команда U-Report запустила понад 195 опитувань на актуальні теми для молоді та провела більше ніж 400 презентацій і тренінгів по всій Україні.

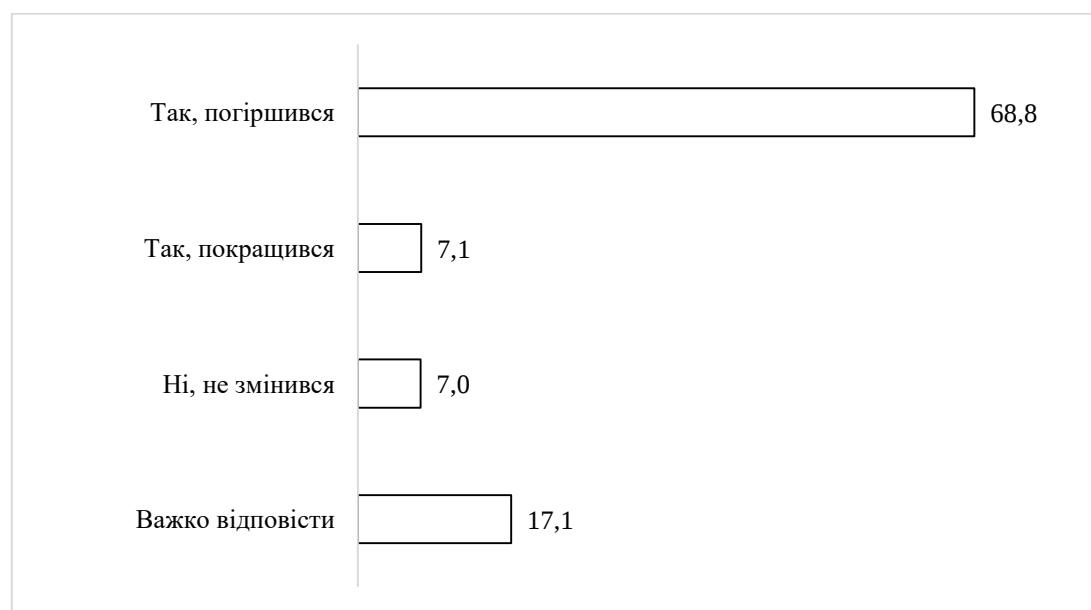
U-Report – простий спосіб молоді донести свою думку до осіб, які приймають рішення. У попередніх публікаціях можна ознайомитися з думкою молоді щодо креативного потенціалу молоді [1], навчання й роботи під час пандемії [2], безпеки молоді

© Демчук В.С., 2022

та фінансової допомоги під час війни [3; 4], важливості медіаграмотності та бонусів від волонтерської діяльності [5]. У цій публікації знайомимо читачів з новими результатами опитувань U-репортерів.

Опитування “Ментальне здоров’я”. Це опитування проводилося 6–2 лютого 2023 р. разом з ЮНІСЕФ. У ньому взяли участь 4174 респонденти віком 14–34 роки. Опитування допомогло дізнатися про емоційний стан молоді після року війни, що можна запропонувати молоді для поліпшення самопочуття та на що необхідно звернути увагу при розробці програм ЮНІСЕФ, які спрямовані на підтримку ментального здоров’я.

За результатами опитування, загальний емоційний стан після 24 лютого 2022 р. погіршився у 68,8% опитаних, покращився у 7,1%, не змінився у 7,0% та важко відповісти було 17,1% U-репортерів (рис. 1).

**Рис. 1. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання:
“Чи змінився Ваш емоційний стан після 24 лютого 2022 р.”, N = 4174, %**

Тривожним емоційний стан був майже у 55,1% респондентів, пригніченим у 24,8%, на відміну від спокійного (9,1%) та позитивного (4,8%). Тривожний настрій спостерігався у всіх вікових групах (47–56%).

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну дізнавалися детальніше про те, як покращити своє ментальне здоров’я лише 55,6% (N = 3985); хоча 73,1% (N = 3924) U-репортерів потребували більше психологічної та емоційної підтримки, зверталися по допомогу лише 29,8% респондентів. Найбільше зверталися щодо підтримки жителі Півдня (33,9%), Сходу (31,8%) та м. Київ (30,6%). У цілому істотної різниці за макрорегіонами не виявлено.

У-репортери, які потребували підтримки, допомоги та поради, найбільше зверталися до (N = 831):

- сімейного лікаря, психотерапевта, психолога – 74,1%;
- друзів та однолітків – 36,2%;
- сім'ї та рідних – 28,4%;
- блогерів і соціальних мереж – 22,9%.

За гендерним розподілом серед опитаних, які зверталися по допомогу, розбіжностей не виявлено (25,8% чоловіків та 30,5% жінок).

Серед респондентів, які не зверталися по допомогу, головними відповідями на запитання: “Чому Ви не звернулися по допомогу?” були такі: “проблема недостатньо серйозна, щоб просити про допомогу” – 44%, “думаю, що це дорого” – 25,8%, “боюсь отримати некваліфіковану допомогу” – 20,3% (рис. 2).

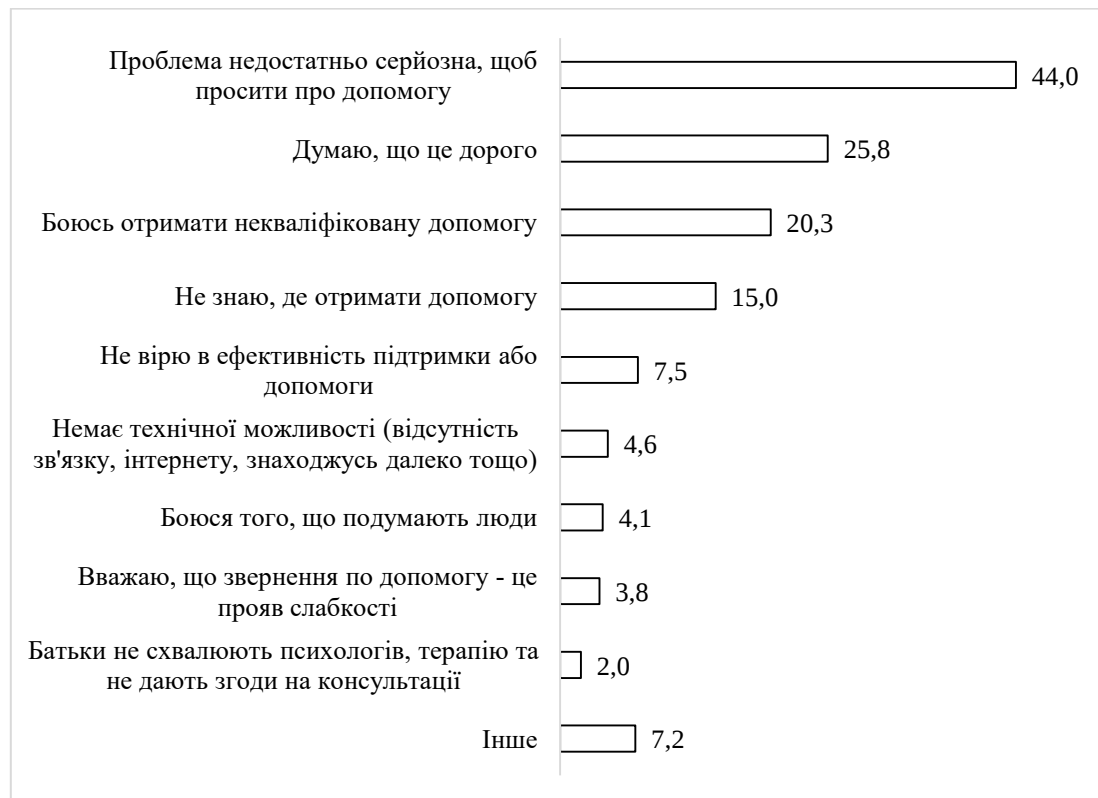

Рис. 2. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “Чому Ви не звернулися по допомогу?”, N = 1959, %

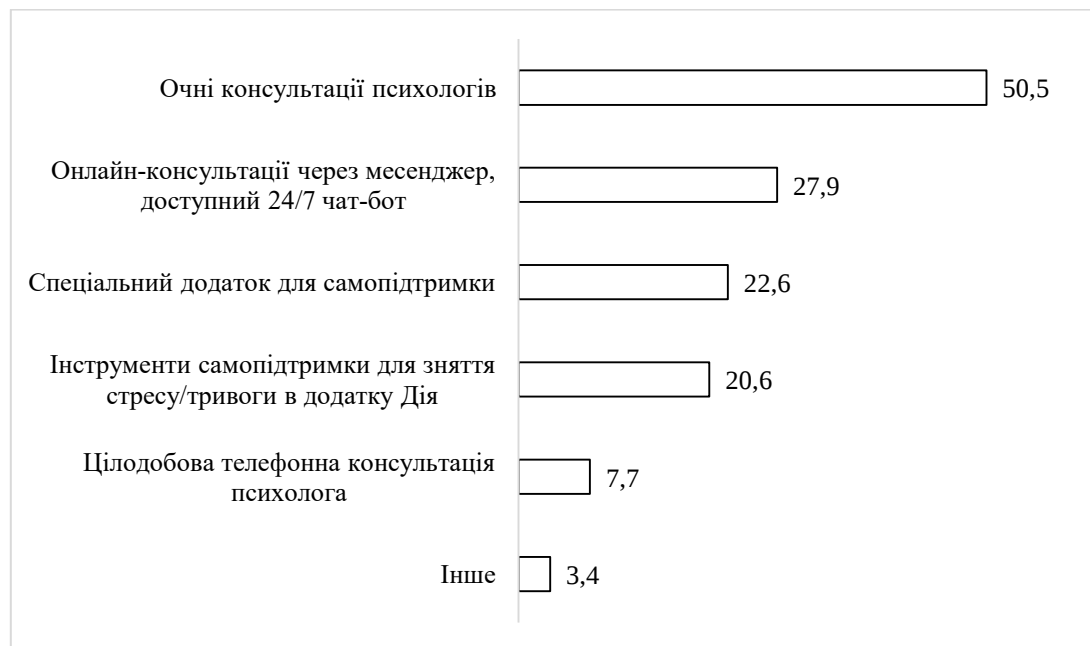
Майже вдвічі більше чоловіків (12,8%), ніж жінок (6,2%), не вірять в ефективність підтримки (допомоги), проте варіант “вважаю, що звернення по допомогу – це прояв слабкості” обрали 5,7% чоловіків і 3,4% жінок.

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну 74,1% респондентів стали надавати своїм друзям більше емоційної підтримки, ніж раніше (чоловіки – 67,7%, жінки – 75,9%). На запитання: “Що може покращити ваш емоційний стан?” (N = 3653) отримали такі відповіді:

- люди, які мене підтримують – 45,9%;
- поліпшення ситуації безпеки – 39,2%;
- поліпшення фінансового стану – 38,8%;
- безпечне місце, де мене можуть емоційно підтримати – 25,2%.

Для чоловіків головними умовами покращення настрою є: люди, які мене підтримують (39,0%), поліпшення фінансового стану (36,9%) та ситуації безпеки (32,7%). Для жінок необхідними є: люди, які мене підтримують (47,9%), поліпшення ситуації безпеки (40,9%) та фінансового стану (39,3%). Істотної різниці у відповідях за макрорегіонами не виявлено. Проте “люди, які мене підтримують” піднімуть настрій 59,5% опитаних віком 14–18 років та порадують лише 37,3% респондентів віком 25–34 роки.

Серед послуг психологічної підтримки, якщо вона знадобиться, U-репортери надають перевагу очним консультаціям психолога – 50,5%; онлайн-консультаціям через месенджер, доступний 24/7 чат-бот – 27,9%; спеціальний додаток для самопідтримки – 22,6% (рис. 3). За статтю, віком та макрорегіонами істотних розбіжностей не виявлено.

**Рис. 3. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання:
“Яку послугу психологічної підтримки Ви хотіли б мати,
якщо вона Вам знадобиться?”, N = 3561, %**

Отже, згідно з опитуванням, загальний емоційний стан після 24 лютого 2022 р. погіршився у 68,6% опитаних. Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну дізнавалися детальніше про те, як покращити своє ментальне здоров'я лише 55,6% (N = 3985), хоча 73,1% (N = 3924) U-репортерів потребували більше психологічної та емоційної підтримки, а зверталися по допомогу лише 29,8% респондентів.

U-репортери, які зверталися за підтримкою, допомогою та порадою, зверталися найбільше до сімейного лікаря, психотерапевта, психолога – 74,1%. Найпоширенішими відповідями на запитання: “Чому Ви не звернулися по допомогу?” були такі: “проблема недостатньо серйозна, щоб просити про допомогу”; “думаю, що це дорого” та “боюсь отримати некваліфіковану допомогу”.

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну і чоловіки, і жінки (74,1% респондентів) стали надавати своїм друзям більше емоційної підтримки, ніж раніше. Найбільше покращити настрій респондентам могли б люди, які їх підтримують; поліпшення ситуації безпеки та фінансового стану.

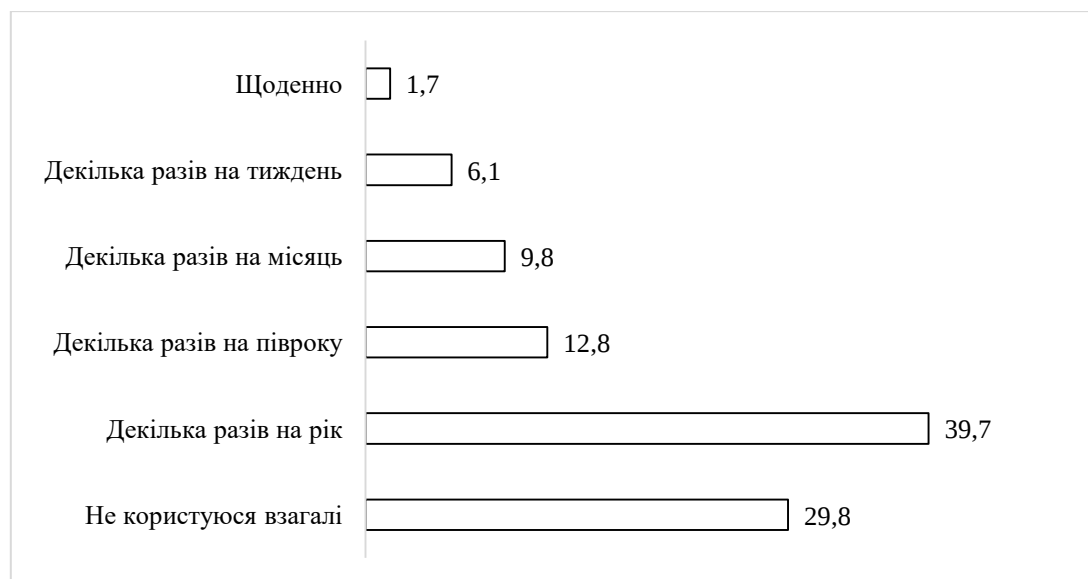
Опитування “Використання пластику”. Опитування проводилося 9–16 березня 2023 р. спільно з проектом APENA 3¹, головною метою якого було проаналізувати ставлення молоді до продовження впровадження реформи управління відходами в частині відмови від пластикових пакетів і пластикового одноразового посуду. Результати опитування використовуватимуться під час планування та реалізації інформаційних кампаній Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, проекту APENA 3, а також під час роботи над розробкою відповідних планів і нормативно-правових актів, необхідних для реалізації реформи управління відходами у блоці обмеження обігу пластику на території України.

У цьому опитуванні взяли участь 4907 респондентів, з яких пластиковими пакетами користуються та поки не готові відмовитися – 16,3% респондентів; користуються ними за крайньої потреби та за відсутності альтернативи – 45,2%; поступово відмовляються на користь екологічних альтернатив – 33,2% та вже повністю відмовилися та користуються екологічними альтернативами – 5,1%. За віком і макрорегіонами істотної різниці не виявлено.

Головною причиною, що спонукала/спонукала б відмовитися від використання пластикових пакетів, U-репортери назвали прагнення дбайливо ставитися до довкілля та зменшити кількість шкідливих відходів (42,3%). Доступність і широкий вибір альтернативних засобів пакування (багаторазових торбинок, шоперів, біорозпадатних пакетів тощо) вважають важливими 33,6% респондентів.

На рисунку 4 показано варіанти відповідей U-репортерів на запитання: “Як часто Ви використовуєте одноразовий пластиковий посуд (стакани, тарілки, столові прибори тощо)?”.

¹ Проект APENA 3 – це проект міжнародної технічної допомоги “Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проектів”, який впроваджує Представництво Європейського Союзу в Україні.

**Рис. 4. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання:
“Як часто Ви використовуєте одноразовий пластиковий посуд
(стакани, тарілки, столові прибори тощо)?”, N = 4621, %**

Головними умовами відмовитися від використання одноразового пластикового посуду чоловіки називають наявність дешевих (або рівноцінних) екологічних аналогів (38,4%), відмову через розуміння шкоди цього продукту для довкілля (30,8%) та високу якість і доступність альтернативних екологічних продуктів (24,7%). Жінки готові відмовлятися через розуміння шкоди цього продукту для довкілля (39,9%), наявність дешевих (або рівноцінних) екологічних аналогів (39,3%) та високу якість і доступність альтернативних екологічних продуктів (21,3%).

Брати їжу та напої на виніс у свою багаторазову тару серед респондентів (N = 4503) готові, якщо при цьому діятиме знижка на товар – 35,8% респондентів (найбільше підтримують цю ідею молодь віком 19–24 роки – 38,4%) або коли будуть введені заборони на одноразові пластикові вироби – 18,6% (найактивніше підтримує молодь віком 19–24 роки – 19,6%). Проте не готові брати їжу та напої на виніс у свою багаторазову тару через незручність 14,0% U-репортерів. За віком останній варіант обирають опитані віком 35+ (19,1%).

Найприйнятнішою альтернативою одноразовому пластиковому посуду у магазинах/закладах харчування для пакування товарів на виніс для респондентів (N = 4406) є пакування в одноразовий посуд, виготовлений з екологічних матеріалів (51,0%). Серед варіантів обрано такі відповіді: готовий/а користуватися будь-якою пропозицією, запропонованою закладом – 29,6%; пакування у мій посуд (судочки, термогорнятка тощо) – 11,7%; послуга пакування у звичайний багаторазовий посуд, який можна орендувати у закладу і пізніше повернути – 7,6%.

Визначальними факторами при виборі екологічних альтернатив пластиковим виробам (ватні палички, соломинки та мішалки для напоїв, одноразовий посуд, харчові контейнери) (рис. 5) респонденти назвали:

- доступну ціну – 43,5%;
- функціональність і зручність виробу – 39,9%;
- розуміння безпечності цих виробів для довкілля – 28,2%;
- доступність у різних точках продажу – 27,4%.

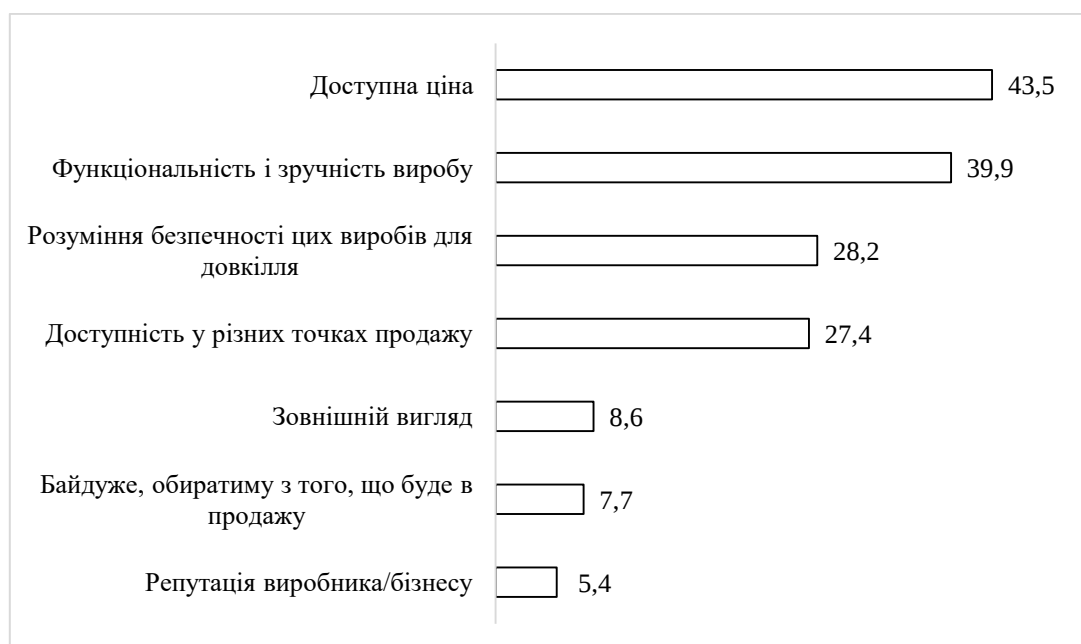

Рис. 5. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “Що для Вас є визначальним фактором при виборі екологічних альтернатив пластиковим виробам (ватні палички, соломинки та мішалки для напоїв, одноразовий посуд, харчові контейнери)?”, N = 4299, %

Серед молоді віком менше ніж 14 років найважливішим фактором є розуміння безпечності цих виробів для довкілля (50,7%), проте для інших вікових груп вирішальною є доступна ціна.

Отже, згідно з опитуванням, серед молоді переважає позиція користуватися пластиковими пакетами за крайньої потреби та за відсутності альтернативи – 45,2%.

Серед причин, які спонукали/спонукали б відмовитися від використання пластикових пакетів, U-репортери назвали: прагнення дбайливо ставитися до довкілля та зменшити кількість шкідливих відходів – 42,3%; доступність і широкий вибір альтернативних засобів пакування (багаторазових торбинок, шоперів, біорозпадних пакетів тощо) – 33,6%.

Головними умовами відмовитися від використання пластикових пакетів респонденти вважають наявність дешевих (або рівноцінних) екологічних аналогів, відмову через розуміння шкоди цього продукту для довкілля, високу якість і доступність альтернативних екологічних продуктів.

Опитування “Мінна безпека”. Це опитування проводилося 12–21 лютого 2023 р. разом із секцією соціальних і поведінкових змін ЮНІСЕФ. У ньому взяли участь 4415 респондентів, віком 14–34 роки. Головною метою опитування було дізнатися про потреби в інформуванні щодо ризиків небезпеки вибухонебезпечних предметів серед молоді в Україні.

Серед 4415 U-репортерів 45,1% респондентів перебувають у цілком безпечному місці з точки зору забруднення вибухонебезпечними предметами – мінами, залишками боєприпасів; скоріше, безпечному – 38,3%; скоріше, небезпечному – 3,3%, зовсім небезпечному – 7,7%.

На запитання: “Що, на Вашу думку, потрібно зробити, якщо Ви побачили вибухонебезпечний або підозрілий предмет?” респонденти надавали такі відповіді (рис. 6):

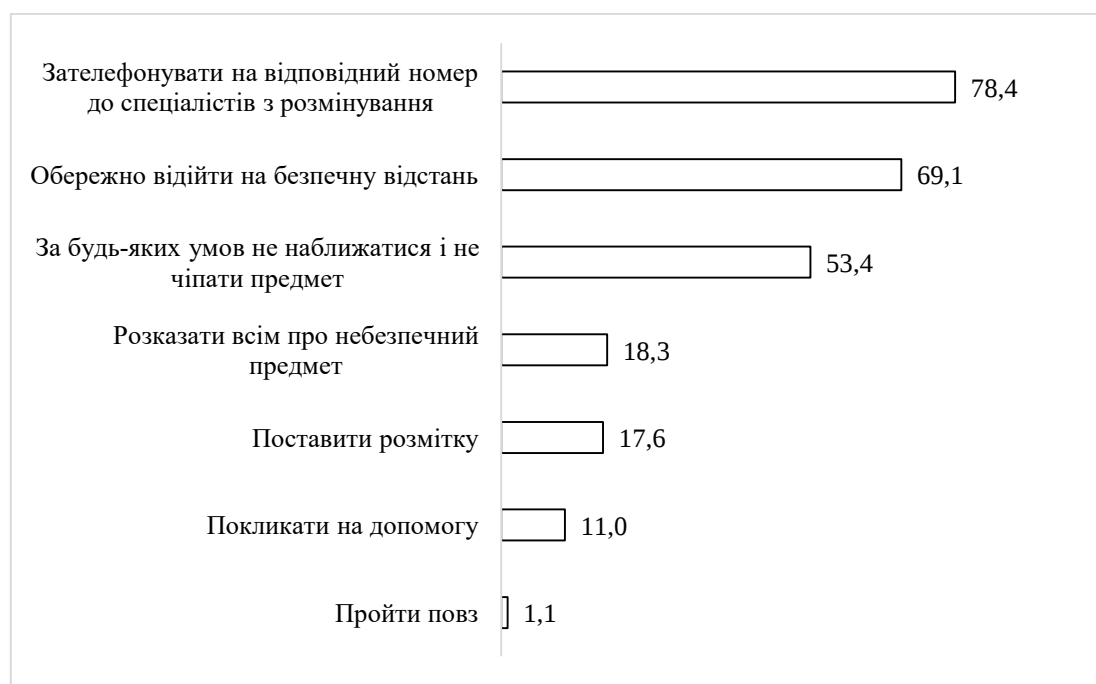

Рис. 6. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання: “Що, на Вашу думку, потрібно зробити, якщо Ви побачили вибухонебезпечний або підозрілий предмет?”, N = 4019, %

U-репортери вважають, що внаслідок контакту з вибухонебезпечними предметами (за шкалою від 1 до 5, де 1 – дуже малоймовірно, 5 – дуже ймовірно):

– важкі поранення є дуже ймовірними – 4,67;

– каліцтво є дуже ймовірними – 4,71;
 – подряпини, легкі поранення є ймовірними – 3,81;
 – жодних наслідків після контакту з вибухонебезпечними предметами не буде, є малоїмовірними – 1,45.

На думку 13,4% (N = 3894) опитаних, отримати подряпини, легкі поранення внаслідок контакту з вибухонебезпечними предметами є дуже малоїмовірним.

Добре обізнані з мінною безпекою 51,1% респондентів. Серед U-репортерів, які відповіли негативно на запитання: “Чи добре Ви обізнані про мінну безпеку?” понад 50% хотіли б дізнатися більше про те, як правильно поводити себе поруч з міною або боєприпасом, більше ніж 26% цікавляться, коли Україна буде розмінована та як проходить розмінування.

Серед джерел, з яких черпають інформацію опитані, найчастіше згадували про канали в Telegram, Viber, WhatsApp – 50,6%; онлайн-медіа – 46,1%; соціальні мережі – 43,8% (рис. 7).

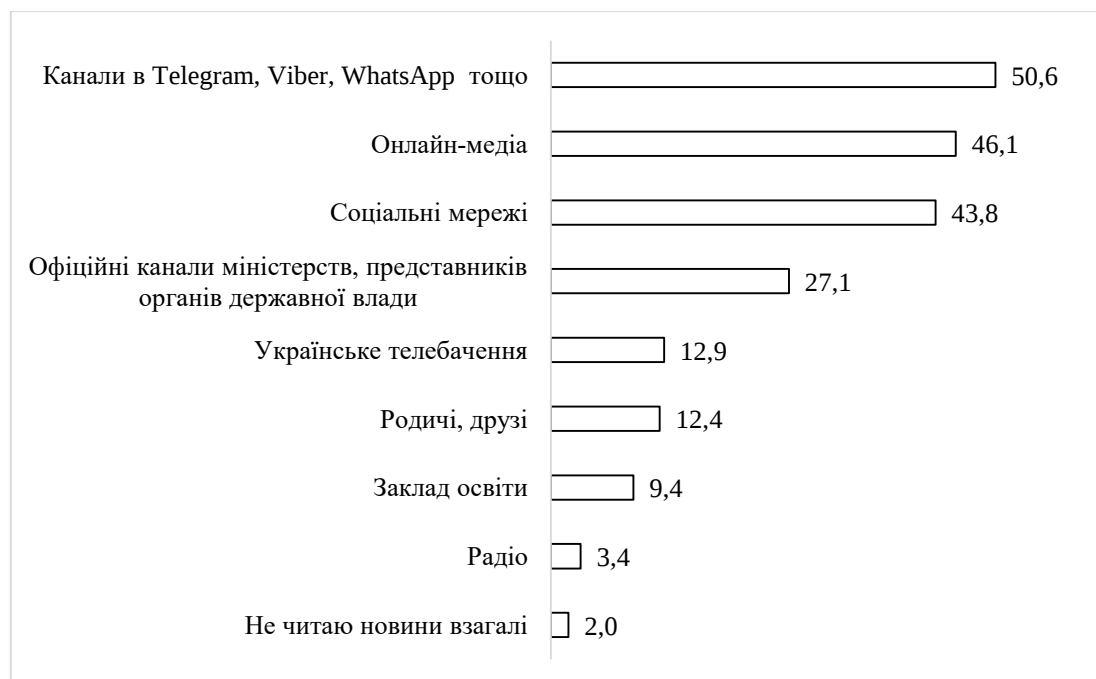

Рис. 7. Розподіл відповідей U-репортерів на запитання:
“З яких джерел Ви найчастіше отримуєте інформацію?”, N = 3762, %

На запитання: “На Вашу думку, за яким номером слід повідомити інформацію, що Ви помітили вибухонебезпечний предмет?” 101 назвали 11,8% респондентів; 102 – 14,4%; 112 – 8,5%, 102 та 112 – 23,2%; всі правильні – 47,8%.

Респонденти вважають, що вибухонебезпечні предмети можна зустріти у (N = 3625):

- місцях активного ведення бойових дій – 87,4%;
- будинках (на дверях, даху, у ліфтових шахтах) населених пунктів, які були під окупацією – 66,6%;
- покинутих предметах (сумках, валізах, коробках), що залишені на вулиці і не належать опитаним – 65,9%;
- різноманітних предметах у житлових і робочих приміщеннях (пральних машинах, посуді, іграшках тощо) у будинках на територіях, що були тимчасово окуповані – 64,4%;
- місцях ракетних обстрілів або атак – 63,4%;
- покинутих військових укріпленнях, базах, блокпостах – 63,3%;
- адміністративних та інших будівлях (ОДА, лікарнях, школах) у містах, що були тимчасово окуповані російськими військами – 63%;
- лісах, полях, берегах водойм – 57,7%;
- на узбіччях доріг – 56,1%;
- зелених зонах населених пунктів – 39,7%.

Істотних розбіжностей за віком і статтю не виявлено.

Отже, менше ніж половина опитаних респондентів перебуває у цілком безпечному місці щодо забруднення вибухонебезпечними предметами – мінами, залишками боєприпасів.

Понад половину U-репортерів вважають, що добре обізнані з мінною безпекою. Найчастіше опитані дізнаються інформацію з каналів у Telegram, Viber, WhatsApp, онлайн-медіа та соціальних мереж.

Більше інформації щодо проєкту U-Report і результатів інших досліджень можна знайти за посиланнями: www.facebook.com/ureportukraine та www.ukraine.ureport.in. Якщо Ви маєте пропозиції щодо опитувань або пріоритетних тем, які стосуються діяльності Вашої організації та з приводу яких U-Report може провести діалог з великою кількістю молоді України, будь ласка, звертайтеся за телефоном +38(097) 319-70-53 (Валентина Демчук), +38(063) 200-23-11 (Дмитро Бурак) або email: ureport.ukraine@gmail.com.

Список використаних джерел

1. Людоговська К.В., Бурак Д.І. Дайджест опитувань U-Report: III квартал 2021 р. (екологія та використання пластикових пакетів, волонтерство, конфлікти в соцмережах). *Український соціум*. 2021. № 3 (78). С. 152–160. <https://doi.org/10.15407/socium2021.03.152>
2. Нестеренко Є.О., Людоговська К.В. Дайджест опитувань U-Report: II квартал 2021 р. (стажування та працевлаштування, електронна демократія, соціальні мережі та медіаграмотність). *Український соціум*. 2021. № 2 (77). С. 214–224. <https://doi.org/10.15407/socium2021.02.214>
3. Демчук В.С. Дайджест опитувань U-Report: I квартал 2022 р. (національне кіно, цифрові професії, молодь в умовах війни: безпека та волонтерство, фінансова допомога). *Український соціум*. 2022. № 1 (80). С. 123–134. <https://doi.org/10.15407/socium2022.01.123>
4. Демчук В.С., Бурак Д.І. Дайджест опитувань U-Report: II квартал 2022 р. (зайнятість молоді під час війни, молодь Львівщини у воєнний час). *Український соціум*. 2022. № 2 (81). С. 181–190. <https://doi.org/10.15407/socium2022.02.181>

5. Демчук В.С. Дайджест опитувань U-Report: IV квартал 2022 р. (медіаграмотність, молодіжні ради, бонуси від волонтерства). *Український соціум*. 2022. № 4 (83). С. 92–104. <https://doi.org/10.15407/socium2022.04.092>

Отримано 18.03.23 та прийнято 26.05.23

References

1. Liudohovska, K.V., Burak, D.I. (2021). Digest of U-Report surveys: 3rd quarter of 2021 (ecology and use of plastic bags; volunteering; conflicts in social media). *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 3 (78), 152-160. <https://doi.org/10.15407/socium2021.03.152> [in Ukrainian]
2. Nesterenko, Ye.O., Liudohovska, K.V. (2021). Digest of U-Report surveys: 2nd quarter of 2021 (internships and employment, electronic democracy, social media and media literacy). *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 2 (77), 214-224. <https://doi.org/10.15407/socium2021.02.214> [in Ukrainian]
3. Demchuk, V.S (2022). Digest of U-Report surveys: 1st quarter of 2022 (national cinema, digital professions, youth in war: security and volunteering, financial assistance). *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 1 (80), 123-134. <https://doi.org/10.15407/socium2022.01.123> [in Ukrainian]
4. Demchuk, V.S., Burak, D.I. (2022). Digest of U-Report surveys: 2nd quarter of 2022 (youth employment during the war, youth of lviv region during the war). *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 2 (81), 181-190. <https://doi.org/10.15407/socium2022.02.181> [in Ukrainian]
5. Demchuk, V.S (2022). Digest of U-Report surveys: 4th quarter of 2022 (media literacy, youth councils, benefits from volunteering). *Ukr. socium – Ukrainian Society*, 4 (83), 92-104. <https://doi.org/10.15407/socium2022.04.092> [in Ukrainian]

Received on 18.03.23 and accepted 26.05.23